

Aprelin 14-də Əməkdar jurnalist, Azərbaycan Respublikasının Milli Qəhrəmanı Alı Mustafayevin 70 yaşı tamam olur. Müasirləri və həmkərləri danışır ki, jurnalistlik istedadı hələ o, orta məktəbdə oxuduğu illərdə, yeniyetmə çağlarında üzə çıxmışdı. Orta məktəbdə oxuduğu illərdə Alı tez-tez Qazaxda çıxan "Qalibiyyət bayrağı" rayon qəzetinin redaksiyasına gələr, maraqlı yazılar, məqalələr və reportajlarla qəzetin səhifələrində çıxış edərmiş. O, dərc olunduqca daha da ruhlanan və gələcək taleyini jurnalistlik peşsinə bağlayacağını gizlətməzdi.

Bu arzu, bu həvəs Alını Bakı Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsinə gətirib çıxartdı. Alı bu fakültəyə sənədlərini təqdim edəndə artıq hərbi xidmət keçmişdi. Universiteti bitirən Alı Mustafayev taleyini telejurnalistika ilə bağladı. Jurnalistikanın ən çətin və operativ sahələrindən birində, informasiya proqramında çalışırdı. 80-ci illərin əvvəlləri idi, Sovetlər İttifaqı hələ dağılmamışdı. Dağlıq Qarabağda erməni daşnaqlarının separatçı çıxışları təzəcə başlamışdı. Bu səbəbdən, Azərbaycanın hökumət dairələri, hakimiyyət nümayəndələri tez-tez Xankəndinə, Şuşaya, Xocalıya, Dağlıq Qarabağın digər bölgələrinə səfərlər edir, danışıqlar aparır, tədbirlərdə iştirak edirdilər və demək olar ki, bu tədbirlərin mütləq əksəriyyətində Alı Mustafayev iştirak edir, qaynar nöqtələrdən operativ reportajlar hazırlayırdı.

Respublikamızın əhalisi elə alışmışdı ki, Qarabağdan hər xəbəri intizarla, xəbərler proqramının efirə çıxacağını səbrsizliklə gözləyir və Alı Mustafayevin xəbərlerini, reportajlarını diqqətlə izləyirdilər.

Alı Mustafayevin özünə və sözünə bir inam, əhali arasında bu cəsarətli, istiqanlı, cəsur, qorxmaz jurnalistə bir xalq məhəbbəti yaranmışdı. Mən də həmin vaxtlardan Alı Mustafayevi öz peşəsinə ürəkdən sevən, peşakar və mərd bir jurnalist kimi tanıyırdım. Mən bu yazıda Alının jurnalistik fəaliyyətindən, onun peşakarlığından danışmaq fikrindən uzağam. Yəgin, bu barədə onun həmkərləri, onunla bir yerdə işləmiş dostları daha yaxşı danışa bilər. Bircə onu qeyd etmək istəyirəm ki, Alı yüksək milli məfkurəli jurnalist və vətəndaş idi. Qarabağ savaşında ilk şəhid jurnalist kimi tarixə düşmüş, xalqımızın qəhrəmanlıq dastanına Milli Qəhrəman kimi öz səhifəsini əbədi yazmışdır.

Alı Mustafayev qaynar nöqtələrdə çox təhlükəli vəziyyətlərdən çıxmışdı. Bir sıra hallarda onun çəkiliş aparatına, obyektivinə

tuşlanan güllələr yan keçmişdi. Hələ birinci vertolyot qəzasında o, bir möcüzə nəticəsində sağ qalmışdı. Bu qəzadan sonra xəstəxanada müalicə olunduqdan sonra qorxmazdan, çəkinmədən yenidən öz istəyi və təkidli xahişi ilə cəbhəyə, savaş zonasına ezam olunurdu.

Artıq 31 ildir ki, Alı aramızda cismən yoxdur və onu indiki nəsle tanımaq və təkcə jurnalist kimi yox, həm də şair kimi tanımaq, onun poetik dünyasına işiq salmaq, poeziyası barədə söz deməyi vacib sayıram.

Alı Mustafayevin 1992-ci ildə çapdan çıxmış şeirlər toplusu "Dəli bir aqlamaq keçir könlümdən" adlanır.

"Qara cildli" kitabda toplanmış şeirlər sanki Alının ömür gündəliyidir, yaşanmış günlərinin poetik sələnəsidir. Sevinc və kədərinin, əzab və iztirablarının bədii ifadəsidir, tərcümeyi-halı və həyat fəlsəfəsidir.

Alı Mustafayevi şair kimi ilk dəfə 1990-cı ildə "Şəhidlər Xiyabanı"nda şeir deyərək tanımışdım. Fikrimcə, bu şeir onun şəhidlərə yazılan ilk şeirlərindən idi.

Alı Mustafayev həmişə olduğu kimi yenə də xalqımızın ən ağırlı bir məqamında ekrana çıxmışdı. "Dəli bir aqlamaq keçir könlümdən" şeirini oxuyurdu.

Taleyə bax, Alı nə biləydi ki, şeir oxuduğu yerdə- "Şəhidlər Xiyabanı"nın girişində, bir vaxt onun məzarı uyuyacaq və bu məzar ziyarət yerinə çevriləcək.

**Baxıram dünyanın bu gərdisinə,
Dəli bir aqlamaq keçir könlümdən.
Fələk rəvac verdi namərd işinə,
Dəli bir aqlamaq keçir könlümdən.**

**Torpaqda haqqı var axan qanın da,
Bir nərin qolları düşüb yanında.
Müqəddəs Şəhidlər Xiyabanında,
Dəli bir aqlamaq keçir könlümdən.**

O illərdə dillər əzbəri olan bu şeir az qala bütün məclislərdə səslənirdi və sanki Alı bilmirdi ki, heç iki il də keçməyəcək o, da noyabrın 20-də əbədi olaraq bu müqəddəs yerə - "haqq evinin astanasına" köçəcək və onu ziyarətə gələnləri "dəli bir hönkürtü" ilə ağıladacaq.

Alı şəhidlərə bir neçə şeir həsr etmişdi, bu şeirləri üreyinin istəyi ilə, Uca Yaradandan diqqəti ilə yazmışdı. Göydən gəlmişdi bu misralar ona, əgər elə olmasaydı bu misraları qələmə ala bilirdimi Alı?!

**Əgər şəhid varsa, demək vətən var,
Şəhidlər dünyada ən böyük haqdır.
Ölümdən qorxmayın Siz, ey oğullar,
Ruhlar bu torpağı qoruyacaqdır.**

Alı Mustafayevin şeirlərini oxuduqca onu yüz ilin doğması, tanış kimi daha yaxından tanıyırsan, iç dünyasına nüfuz edir-

sən. Şeirlərinin bir ünvanı var, o da Vətəndir. Şeirlərində o, doğulub boya-başa çatdığı doğma el-obanın tərənnümü edir. Müqəddəs, zərif və incə sevgi duyğularını bəyan edir, şəhidlərimizin faciəli taleyini şeirə düzür. Ailə, nəsil dəyərlərinin təbliği edir. Məhəbbət mövzusu Alının saf üreyinin səmiyyəyindən süzülür.

Bir neçə ilin söhbətidir, günlərin bir günü iş otağımın qapısı döyüldü. Orta yaşlarında bir xanım qapımı açıb, nəzakətlə "olar mı?", deyə icazə istədi. Mən onu içəri dəvət etdim. O, mənzil məsələsi ilə əlaqədar müraciət etmişdi. Qısa söhbətdən sonra tanış olduq. Gələn xanım Alı Mustafayevin həyat yoldaşı idi- Lalə xanım.

Dərhal Alının yaddaşımın hücrəsində qalmış, "qara cildli" kitabından seçib əzbərlədiyim bir şeirini xatırladım:

**Mənim Laləm heç laləyə bənzəməz,
Al yanağı qara xaldı Laləmin.
Əzəl gündən bu dünyada qisməti,
Bir gözəllik, bir kamaldı Laləmin.**

Xəyalımda Alının müqəddəs ruhuna dualar oxuyub özüm-özüm söylədim. Sən demə Alını ilahi eşqin cazibəsinə salan, ovunslayan bu xanım imiş...

Təkrar gəlişində Lalə xanım mənə Alının şeirlər kitabının "Dünya yanar unudulsam dünyada" adlanan təkrar nəşrindən oğlanları Turgut, Tural və Əzalın adından bir nüsxə mübarək hədiyyə götürmüşdü.

O vaxtlardək Alı Mustafayevin ilk kitabından onun ailəsi haqqında müəyyən məlumatlarım var idi. Və onu da bildirdim ki, Alı Mustafayev Lalə xanımı böyük məhəbbətlə, dəlicəsinə sevib, Lalə xanım bu böyük məhəbbətə biganə qalmayıb. Bu böyük məhəbbətdən üç oğul, üç igid dünyaya gəlib.

Bununla yanaşı Alının öz sevgisinə, öz məhəbbətinə, öz Laləsinə yazdığı şeirləri oxuduqca, belə qənaətə gəlirsən ki, Alı bu sevgini içində tütyə kimi qoruyub. Onun yaratdığı Lalə obrazı təkcə həyatdakı Laləsi deyil, həm də Alının içində doğulub, onunla böyüyən, və böyüdükcədə daha çox bağlandığı bir Lalədir. Həyatdakı Lalə ilə cəməndəki, dağ döşündəki Lalə arasında bir vəhdət var. Cəməndəki Lalə obrazı ilə həyatdakı Lalə ikisi birləşərək Alının içindəki Laləni yaradıblar. Sonra Alının içindəki, xəyalındakı Lalə obrazı onun üreyindən süzülərək mirvari muncuq kimi sapa düzülüb, şeirə çevrilmiş, nəğməyə dönmüşdür:

**Gəzib qarış-qarış Ana Vətəni,
Görüb dağ döşündə dumanı, çəni
Bu yaşıl çəməndə xalq Laləni
Dərsəm öldürərlər, dərməsəm ölləm.**

**Xalq qəribəyib çənəsi üstə,
İncidir mirvari dənəsi üstə,
Alovlu sinəmi sinəsi üstə
Sərsəm öldürərlər, sərməsəm ölləm.**

Və onun öz Laləsindən son istəyi də bu böyük məhəbbətin obrazı- laləni qəbrinin üstünə qoyulmasıdır.

**Mən ölsəm qəbrimin üstündə ancaq,
Başqa gül qoymayın lalədən qeyri.
Qoy onu sinəmdə bitirsin torpaq
Əzəldən sinəmdir Lalənin yeri.
Qoy yansın əbadi bir məşəl kimi,
Qaranlıq qəlbimi işıqlandırsın.
Təbiət üstümdə bir heykəl kimi,
Bir lalə rəngində çıraq yandırsın.**

Alı atasını erkən itirdiyindən anasının himayəsində böyümüşdü. Universitetə öz həlal zəhməti və çalışqanlıq, özmkarlığı sayəsində daxil olmuşdu. Bu yolda min bir əzab-əziyyət çəkmişdi. Həmin illəri Alı öz şeirlərində belə xatırlayır:

**Mən öz dirnaqlarım, öz əllərimlə,
Gah paltar qazandım, çörək qazandım.
Bəzən də qovrulub alın tərimlə,
Ümid çırağımın oduna yandım.**

**Bəzən atalılar xor baxdı mənə,
Yox yox mən onlardan heç incimədim.
Qəlbimin gücünə inanıb yenə,
Gələcək günlərə ümid bəslədim.**

Övlad məhəbbəti Alının daha çox müraciət etdiyi mövzulardandır. Bu baxımdan onun oğlu Toğrula yazdığı şeir diqqət çəkəndir:

**Məndən sənə nə var qalar, nə dövlət,
Sənin dövlətidir, varındır Vətən.**

**Qeyrətindən Xan Beyrəyin, Babəkin,
Başına tac qoydu, barındı Vətən.**

**Mən qələm götürdüm, sən qılnc götür,
Sərhədə dönməsin Araz kimi Kür.
Bu torpaq böyükdür, bu xalq böyükdür,
Hələ oğulların varındı, Vətən.**

Alının bu "qara cildli" kitabına ön söz yazmış, universitetdə onun müəllimi və həm də dostu, sirdaşı olmuş mərhum şairimiz Famil Mehdimin bir fikri ilə razılışaraq mən də Alının şeirlərini oxuduqca bir daha əmin oluram ki, Alı öz ölümünün yaxınlaşdığını öncə görübmiş, hiss ələyibmiş. Diqqət yetirin:

**Ömür yətər, zaman başlar biçinə,
Soruşmaz ki, günahı nə, suçu nə?
Dövrən qoşdu Vurğunu öz köçünə,
İndi də qoşulub bu Alı, Dağlar.**

və ya

**Bu dünyada ömür bəslə, ölümlə ək,
Əfsanədir qərdərdən çox istəmək.
Əzəl-axır dünyasını dəyişmək,
Gedənə də, qalana da qismətdir.**

və ya,

**Ömür köçüm göy çəməndə dayanar,
Payız düşsə, qəbrim üstə yağar qar.
Məzarında lalə bitər hər bahar,
Yox getmərim dağlar mənsiz darıxar.**

Hamı kimi Alı da yaşamaq, yaratmaq, yazmaq istəyirdi. O da hamımız kimi o vaxtlar yenicə alovlanmağa başlayan Qarabağ atəşinin tez bir zamanda həllini istəyirdi. O, bilsəydi ki, vertolyot hadisəsindən sonra bizim Şuşa, Laçın, Xocalı itkilərimiz olacaq, Qarabağ nisgilini bu qədər uzun zaman yaşayacağıq- görəsən onun şair üreyi dözdərdimi?

Belə yaşamaq istəyirdi Alı:

**Yaşamaq istəyirəm axan bir bulaq kimi,
Yaşamaq istəyirəm gül açan torpaq kimi,
Yaşamaq istəyirəm yer üzündə haqq kimi.**

Nə qədər acı da olsa, Alı erkən getdi bu dünyadan.

Ancaq izi qaldı... Bu dünyada Alıdan yadigar 3 oğlu, həyatından da çox istədiyi Laləsi, dostlarının xatirində onun acılı-şirinli xatirələri və bir də "qara cildli" kitabda toplanmış şeirləri qaldı.

Və mən əminəm ki, indi minlərlə şəhidlərimiz kimi Alının da ruhu şaddır. Çünki onun uğrunda canını qurban verdiyi Qarabağ indi azaddır, qarı düşməndən təmizlənilib.

Yubileyin mübarək Vətən oğlu!